

**ПРОПОЗИЦІЇ ДО ОНОВЛЕННЯ СТАТУТУ
МИРЯНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО**

Марія Християна ГОЛОМІДОВА

*Івано-Франківський богословський університет імені св. Івана Золотоустого,
кафедра східного канонічного права, вул. Гарбарська, 22, 76019, Івано-
Франківськ, Україна*

e-mail: golomidova_marija@ukr.net

В статті досліджується історико-канонічний розвиток Статутів та гілок Мирянського Чину Святого Василя Великого впродовж його історії з часу заснування в 1897 р. Праведним митрополитом Андреем Шептицьким до наших днів. Розглядається питання оновлення Статуту Чину, щоби мати єдиний оновлений Статут МЧСВВ для всіх членів і представляються для оновлення Статуту МЧСВВ Пропозиції.

Ключові слова: Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого, Мирянський Чин Святого Василя Великого, МЧСВВ, Братство закону св. Василя Великого, Третій Чин Святого Василя Великого, III ЧСВВ, Праведний митрополит Андрей Шептицький, єпископ Яків Тимчук, УГКЦ.

В статье исследуется историко-каноническое развитие Уставов и ветвей Мирянского Ордена Святого Василия Великого в течение его истории с момента основания в 1897 г. Праведным митрополитом Андреем Шептицким до наших дней. Рассматривается вопрос обновления Устава Ордена, чтобы иметь единый обновленный Устав МЧСВВ для всех членов и представляются для обновления Устава МЧСВВ Предложения.

Ключевые слова: Мирянский Орден Святого Василия Великого, МОСВВ, Третий Орден Святого Василия Великого, Братство закона Святого Василия Великого, Братство Святого Василия Великого 3-го закона, Праведный митрополит Андрей Шептицкий, епископ Яков Тимчук, III ЧСВВ, УГКЦ.

The article explores the historical and canonical development of the Charters and branches of the Lay Order of Saint Basil the Great during its history since its foundation by the Righteous Metropolitan Andrey Sheptytsky in 1897 to the present day. The question of updating the Charter of the Order is being considered, in order to have a single updated Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great for all members and proposals for updating the Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great are submitted.

The conducted researches relate to the historical and canonical development of the Lay Order of Saint Basil the Great which was founded by the Righteous Metropolitan Andrey Sheptytsky in the Ukrainian Greek-Catholic Church in the time of the Dobromil's reform of the Basilian Order within the territories of Przemyśl, Lviv and Stanislaviv eparchies.

The author has attempted to collect information relating to the historical and canonical development of all Charters of the Lay Order of Saint Basil the Great from the time of the foundation of the Order: "Rules of St. Father N. Vasyl V. for Mirsky people" (1912, the second edition), "Charters of the Third Order of Saint Basil the Great" (1955), Charter III of the Order

of Saint Basil the Great (underground period) and the Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great” (1992) which was concluded for the members of the Order after the proclamation of the Code of Canons of the Eastern Churches by the Pope John Paul II in 1990.

The Lay Order, which was founded by the hegumen of the monastery of Saint Onuphrius in Lviv, father Andrey Sheptytsky, the Order of Saint Basil the Great, which at that time was called the Brotherhood of Law of Saint Basil the Great, had four branches: 1. Monastic communities of the Third Order. 2. Brotherhoods founded at the monastic churches. 3. Brotherhoods founded at the secular parish churches. 4. Priestly branch.

During the underground period of the Ukrainian Greek-Catholic Church (1946-1989), another branch of the Order functioned - centres of the Order, which were founded at the domestic churches. After the Ukrainian Greek-Catholic Church emerged from the underground in 1989, the Lay Order of Saint Basil the Great had and currently has only two branches: the priestly branch and the centres of the Order which were founded at the monastic churches in Lviv, Zhovkva and Ivano-Frankivsk.

Proposals for updating the Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great are made because there are two Charters, according to which more than 500 sisters and brothers of the Order spend their spiritual life in the Province of the Most Holy Savior in Ukraine - Charter III (the third) of the Order of Saint Basil the Great, which was concluded by the archbishop Yakiv Tymchuk, the Order of Saint Basil the Great, in the underground period of the Ukrainian Greek-Catholic Church and the Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great. The article provides a list of documents of the Church, from which proposals are made in order to have a single updated Charter for all members of the Order. An approved single updated Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great will promote the successful development of the Order in Ukraine and beyond its territory.

Keywords: *Charter of the Lay Order of Saint Basil the Great, Lay Order of St. Basil the Great, LOSBM, Third Order of St. Basil the Great, III OSBM, Righteous Metropolitan Andrey Sheptytsky, Bishop Jacob Timchuk, Ukrainian Greek-Catholic Church.*

Мирянський Чин Святого Василя Великого був заснований в УГКЦ в часі Добромильської реформи Василянського Чину в 1897 р. ігуменом монастиря св. Онуфрія у Львові о. Андреем Шептицьким, ЧСВВ, майбутнім Праведним митрополитом¹. Початковими назвами Мирянського ЧСВВ були -

¹ Голомідова М. Заснування Мирянського Чину Святого Василя Великого в УГКЦ Митрополитом Андреем Шептицьким та віднова його діяльності в підпіллі в Галичині: на прикладі осередку МЧСВВ у Івано-Франківську. С. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. *Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Збірник наукових праць. Богослов'я.* Гол. Ред. Р. А. Горбань. Вип. 9: до 70-тих роковин Львівського псевдо-собору. Івано-Франківськ: ІФБУ, 2016. С. 194-211; Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого - динаміка розвитку. С. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. *Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація».* Головний редактор М. Кугутяк. Відповідальні редактори Світлана Боян – Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції «Гошівська обитель у духовному і культурно-історичному житті України: феномен українського греко-католицького чернецтва. До 400-річчя Чину Святого Василя Великого (5-6 жовтня 2017 р.). Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2017-2018. Вип. 7-8. С. 201-220.

Братство закону св. Василя Великого², Братство св. Василя Великого 3-го Закону³. У василянській хроніці вже в 1906 р. Братство записувалось як III (Третій) Чин⁴. Після Другого Ватиканського собору (1962-1965 рр.) «Треті чини» в Католицькій Церкві отримали нову назву: «Мирянські чини» даної чернечої родини і відповідно до прийнятих соборових рішень Третій Чин отримав назву - Мирянський Чин Святого Василя Великого⁵.

В Україні в Провінції Найсвятішого Спасителя в нашому часі є понад 500 сестер і братів Мирянського Чину. Більшість з них - члени Львівського, Жовківського та частина членів Івано-Франківського осередків ще з часів підпілля провадить своє духовне життя згідно Уставу III ЧСВВ, укладеного владикою Яковом Тимчуком, ЧСВВ⁶. Ще одна частина - члени Івано-Франківського осередку, головно в м. Івано-Франківську, з 2005 р. провадять своє духовне життя згідно Статуту Мирянського ЧСВВ, укладеного для Чину після проголошення в 1990 р. Кодексу Канонів Східних Церков Папою Іваном Павлом II і схваленим на Генеральній Капітулі Василянського Чину в Римі в 1992 р.⁷.

Враховуючи реальну ситуацію, яка історично склалася, де частина членів Чину користується Уставом III ЧСВВ, а частина – Статутом МЧСВВ, автором зроблена спроба вирішити цю проблему шляхом оновлення Статуту Мирянського ЧСВВ, щоби мати єдиний оновлений Статут для всіх членів Чину в Україні і поза її межами.

Дослідження історико-канонічного розвитку Мирянського ЧСВВ, який відіграв важливу роль, коли УГКЦ в Україні була в підпіллі і сприяв її легалізації в 1989 р., є важливими для історії Василянського Чину та нашої Церкви. Проведені нами дослідження історико-канонічного розвитку Статутів і гілок Чину є важливою складовою в дослідженні всього історико-

² Записні книжки, щоденник Шептицького А. // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 358. Оп.1. Спр. 28. Арк. 4 зв.; Невстановлена особа. Роз'яснення правил ЧСВВ. «Правила (братства) Закону св. Василя В. для світських людей». Кін. XIX ст. Рукопис з доповненнями Ю. Дація (приписки олівцем). Матеріали з архіву о. Юліана Дація, Протоархимандрита ЧСВВ, Настоятеля Кристинопільського монастиря. Львівська національна бібліотека ім. В. Стефаника. Ф. 3 (МВ), 851/19. 1 зш. арк. 1.

³ Списки членів релігійного товариства «Братство закона св. Василя Великого» // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 684. Оп.1. Спр. 2606. арк. 2.

⁴ Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1903 – 1917 рр. // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 684. Оп.1. Спр. 2195. Арк. 25.

⁵ Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. Рим: При Генеральній Курії ОО. Василян, 1992. С.6.

⁶ Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. Фотокопія рукопису Уставу III ЧСВВ (часу підпілля) с. Єлизавети Розалії Струк, III ЧСВВ. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ; Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. Крехів, 1991. 40 с.

⁷ Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. 1992. 32с.

канонічного розвитку Мирянського Чину. Дослідження на дану тему проводяться вперше. Важливість даної теми потребує глибшого дослідження історико-канонічного розвитку Мирянського ЧСВВ і широкого публічного висвітлення.

Метою статті є дослідження історико-канонічного розвитку Статутів і гілок Мирянського Чину Святого Василя Великого та представлення пропозицій до оновлення Статуту Чину.

В проведених дослідженнях застосовані наукові методи – історико-критичний метод, об'єктивності і історизму, загального зв'язку і взаємодії, загальнонауковий (системно-структурний), загальноісторичний (періодизації, ретроспективний, проблемно-хронологічний), емпіричний (спостереження, порівняння) та емпірично-теоретичний (аналізу і синтезу), теоретичний загальнонауковий (логічний і узагальнення). Методика виконання досліджень в даній статті включала також пошуково-дослідницькі роботи, що передбачало пошуки документів, які стосуються Мирянського Чину, зокрема всіх Статутів МЧСВВ, які були протягом його всієї історії.

Для напрацювання пропозицій до оновлення Статуту МЧСВВ було здійснено аналіз і опрацювання всіх Статутів Чину; запозичено відповідні частини зі Статуту Василянського Чину Святого Йосафата і їх відкоректовано для Статуту Мирянського Чину; взято певні канони, які стосуються мирян, з Кодексу Канонів Східних Церков, Канонів партикулярного права УГКЦ і Кодексу канонічного права Католицької Церкви. Були опрацьовані і інші документи Церкви та використані повчання св. Василя Великого.

В Пропозиціях відображено також результати спільної праці над оновленням Статуту МЧСВВ з сестрою Марією Галиною Печіль, МЧСВВ (2007 р., 2017 р.) та з членами Ради МЧСВВ: с. Марією Галиною Печіль, МЧСВВ, с. Марією Надією Кирилюк, МЧСВВ, с. Анною Родікою Гатало, МЧСВВ та с. Анастасією Любов Березовською, МЧСВВ (2010 р.).

У статті хронологічно відображено рамки двох періодів в історико-канонічному розвитку Статутів і гілок Мирянського Чину. Перший період можна визначити від часу виникнення Братства закону св. Василя Великого в УГКЦ, самою ранньою датою якого вірогідно є 30 травня 1897 р. - закладання осередку в селі Дідушиці і дочерній церкві в селі Угольна Стрийського району Львівської області, до проголошення Кодексу Канонів Східних Церков Папою Іваном Павлом II в 1990 р. Другий період – з часу нової кодифікації - від проголошення ККСЦ в 1990 р. до наших днів.

Основні одержані висновки є такі: в статті проведено дослідження історико-канонічного розвитку «Правил св. Отця Н. Василя В. для людей мірських», «Статутів Третього Чину Святого Василя Великого», 1955 р., Уставу III ЧСВВ (часу підпілля) та Статуту Мирянського Чину Святого Василя Великого», 1992 р. Зокрема розглянуті питання коли і ким вони були прийняті і хто їх впроваджував.

Досліджено, що Мирянський ЧСВВ з часу свого заснування мав чотири гілки: монаші спільноти Третього Чину, Братства закону заложені при монастирських церквах, Братства закону заложені при світських парафіяльних церквах і священича гілка. В часі підпілля УГКЦ (1946-1989 рр.) діяла ще одна гілка Третього Чину – осередки Чину, закладені при домашніх церквах. Мирянський Чин після виходу УГКЦ з підпілля і на даний час має тільки дві гілки. Це священича гілка та осередки Чину, заложені при монастирських церквах у Львові, Жовкві та Івано-Франківську.

В статті також розглянуто питання подання пропозицій до оновлення Статуту Мирянського ЧСВВ, які вносяться з причини наявності двох Статутів у Чині – Уставу III ЧСВВ і Статуту МЧСВВ і подається перелік документів, з яких вони вносяться.

В 2021 р. припадає 800-та річниця з часу заснування світського братства Третього Ордену в Католицькій Церкві, засновником котрого є італійський святий Франциск з Асізі. В 1221 р. Папою Гонорієм III була затверджена Регула (Статут) Третього Францисканського Ордену - «Memoriale Propositi», написана кардиналом Уголіно, майбутнім Папою Григорієм IX⁸.

В Українській Греко-Католицькій Церкві Братство Третього Чину вперше було закладене Праведним митрополитом Андреем Шептицьким в 1897 р. В коментарі до Кодексу Канонів Східних Церков «Східне Католицьке Церковне право» Віктор Поспішил пояснює, що: «Треті чини – це об'єднання, у яких члени, як миряни, розділюють дух якогось чину або інституту посвяченого життя, ведучи духовне життя та прагнучи до християнського вдосконалення»⁹.

У 1913 р. в часописі Місіонар була надрукована стаття «Треті Чини» в якій отці василіяни пояснювали суть Третіх Чинів і їх важливість в духовному житті мирян, зокрема є згадка і про Третій Чин св. Василя Великого. Головним редактором часопису був о. Яким Фецак, ЧСВВ.

⁸ Жерноклеєв О. Третій чин. Миряни в католицьких чернечих спільнотах: нариси історії / Олег Жерноклеєв. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. С. 27.

⁹ Поспішил В. Східне Католицьке Церковне право / Віктор Поспішил. Львів: Свічадо, 1997. С. 232.

Отці писали: *«Треті Чини є такі братства або стоваришення для людей світських, котрі мають за ціль представляти своєю поведінкою досконале християнське життя. Про це написав св. Отець Лев XIII так:*

«Найголовнішим джерелом злого, котре нам дошкулює і небезпек, які нам грозять є те, що люди забули за християнські чесноти. Щоби отже тому зарадити і небезпеку усунути, немає іншої ради як те, щоби прискорити повернення до Христа і то поодиноких осіб і цілого суспільства... Цю ціль осягається через заложення школи для досконалого практикування християнського життя».

І справді, треті чини мають бути живим образом і прикладом як жити по християнськи і як у світі досконало сповняти Божу волю.

До нього можуть вступати всі люди, що живуть в стані світським і можуть або творити правдиві монастирі, тобто жити спільно так як монахи першого Чину, або жити собі осібно, чи далеко від людей, чи між людьми, віддаючися всім дозволеним працям і заняттям, які і другі люди сповняють, але так, щоб кожне їхнє діло і ціле життя було правдиво після волі Божої.

Такий третій Чин є і в нас в Галичині в руським народі і зветься «третій Чин св. Василя Великого». Є він правдивим чином законом, іншим від звичайного братства і іншим від Чина першого і другого, і є залежний виключно від верховного настоятеля першого Чину...¹⁰.

Тож молим гаряче Найсолодше Серце Христове, щоб поблагословило Треті Чини, щоб вони розросталися і розвивалися по цілім світі і так відновили в Христі всіх людей, щоб всі стали добрими і милими синами Божими»¹¹.

Третій Чин св. Василя Великого, заложений ігуменом о. Андреем Шептицьким, ЧСВВ в нашій УГКЦ на теренах Перемиської, Львівської та Станіславівської єпархій, мав чотири гілки:

1. Монаші спільноти Третього Чину, заложені в с. Крехові Жовківського району Львівської області, с. Дідушицях і с. Угольні Стрийського району Львівської області, м. Стрию Львівської області, с. Стільську Миколаївського району Львівської області, с. Дахнові, що біля м. Любачева (тепер Польща), с. Рожневі Косівського району Івано-Франківської області, с. Русові Снятинського району Івано-Франківської області¹², с. Олешичах що біля м. Любачева (тепер Польща)¹³, м. Раві-Руській

¹⁰ Треті чини. *Місіонар*. Львів. 1913. Ч. 9 (вересень). С. 250.

¹¹ Треті чини. *Місіонар*. Львів. 1913. Ч. 9 (вересень). С. 252.

¹² Св. Далмат і Фавст. *Місіонар*. Львів. 1897. Ч. 5 (1 вересня). С. 78-79.

¹³ Ibid, П. 2

Жовківського району Львівської області¹⁴, с. Скваряві Золочівського району Львівської області¹⁵, в с. Желдець Кам'янка-Бузького району Львівської області та ін.¹⁶.

2. Братства заложені при монастирських церквах в містах Кристинополі (тепер м. Червоноград Львівської області), Львові, Бучачі, Дрогобичі, Станіславові¹⁷.

3. Братства заложені при світських парафіяльних церквах. В 1914 р. Братство Св. Василя Великого в Стрию налічувало 181 членів¹⁸.

4. Священнича гілка – священники, які належали до Братства і згідно Правил св. Василя Великого для людей світських могли бути Навідателями Братств¹⁹.

Осередки Братства св. Василя Великого були заложені також на Закарпатті в Провінції св. Миколая і за межами України - в Бразилії, Канаді, США, Сербії, Словачії.

Зробимо короткий історико-канонічний огляд Статутів Мирянського Чину впродовж його 120-літньої діяльності в Українській Греко-Католицькій Церкві.

Для заложеного Братства закону св. Василя Великого ігумен о. Андрей Шептицький, ЧСВВ уклав «Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських»²⁰. До наших днів зберігся рукопис першого розділу Правил: «О прийнятю, новіціяті і професії», який на думку автора, написаний рукою самого ігумена о. Андрея, ЧСВВ²¹.

В повному обсязі також зберігся рукопис 1-го видання Правил - «Правила (братства) закону св. Василя В. для сьвицких людей», час написання котрого визнаний кінцем ХІХ століття²².

З друкованих видань збереглося 2-ге видання Правил (1912 р.), яке має назву «Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських» за підписом митрополита Андрея про дозвіл на друк цих Правил. Також зазначено в Правилах, що їх уложив о. Андрей Шептицький ЧСВВ, ігумен Львівського

¹⁴ Записні книжки, щоденник Шептицького А. Арк. 4.

¹⁵ Ibid, арк. 10.

¹⁶ Списки членів релігійного товариства «Братство закона св. Василя Великого». 1898. Арк. 11.

¹⁷ Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого - динаміка розвитку. С. 207-209.

¹⁸ Стрий: від витоків до сучасності. Частина 3. URL: <http://www.stryi.com.ua> > Історія > Загальна історія міста.

¹⁹ Шептицький А. Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських. Уложив о. Андрей Шептицький, ЧСВВ. Жовква: Печатня оо. Василян. 1912. С. 11.

²⁰ Ibid, 32 с.

²¹ Списки членів релігійного товариства «Братство закона св. Василя Великого». 1898. Арк. 8.

²² Невстановлена особа. Роз'яснення правил ЧСВВ. «Правила (братства) Закону св. Василя В. для світських людей». 14 арк.

монастиря св. Онуфрія²³. Правила були мовно виправлені²⁴ і в 1932 р. було їх третє видання: «Правила св. отця н. Василя В. для людей світських»²⁵.

Коли і ким були прийняті ці перші Правила Братства, в Правилах не вказано і документів відповідних наразі не віднайдено.

Зі спогадів підпільного владики Софрона Дмитерко, ЧСВВ Правила були затверджені Митрополитом Андреем Шептицьким: «...*Преосвященный Митрополит Андрей своего часу уложив і затвердив такий Устав для Братства Третього Чину. То є товариство побожне, яке має за мету на взір Василіянського Чину організувати своє духовне життя, яке полягає на удосконаленні свого життя духовного і поширенні католицької віри, католицького духу в нашій народі*»²⁶.

Правила впроваджував протягом 1897-1898 рр. сам ігумен о. Андрей, ЧСВВ, закладаючи осередки Братства в Перемиській, Львівській та Станіславівській єпархіях в часі василіянських місій або опісля²⁷. Правила впроваджувались також через часопис «Місіонар» в 1897-1898 рр., в якому друкувались відповідні статті, зокрема про життя святих Далмата і Фавста²⁸. Розповідаючи про монастир св. Ісаакія, в котрому жили святі, отці василіяни заохочували читачів створювати такі ж монастирі у своїх селах – монастирські спільноти Братства Третього Чину.

В травневому номері Місіонаря за 1898 р. отці василіяни писали: «*Звертаємо увагу вашу на ту повість, що її починаємо друкувати, а зветься «Християнська громада». Читайте її уважно – бо ми в ній опишемо вам не тільки християнське життя, але і той закон, котрий тепер скрізь по місіях за ласкою Божою позакладано*»²⁹.

Повість «Християнська громада» друкувалась в 12 числах Місіонаря з травня по грудень 1898 р. В ній описано християнське життя і життя в законі - в Братстві закону св. Василя Великого 3 закону. Через розповідь про життя св. Далмата і Фавста та св. Ісаакія, через повість «Християнська громада»

²³ Шептицький А. Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірских. 1912. 32 с.

²⁴ Електронний лист о. Порфирія Підручного, ЧСВВ до с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ по питанню мовного виправлення «Правил Св. отця н. Василя В. для людей світських», 3-те видання, 1932 р. та щодо видання Статутів Третього Чину в 1955 р. в Римі. Рим, 17 травня 2016. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ.

²⁵ Шептицький А. Правила Св. отця н. Василя В. для людей світських. Уложив о. Андрей Шептицький, ЧСВВ. Жовква: Вид-во ЧСВВ. 1932. 32с.

²⁶ Інтерв'ю з владикою Софроном Дмитерко, ЧСВВ від 26 листопада 1993. м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю'єр: д-р Борис Гудзяк. Архів Інституту історії Церкви Українського католицького університету у Львові, П-1-1-419.3. С. 20.

²⁷ Голомідова М. Заснування Мирянського Чину Святого Василя Великого...С. 196-198; Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого - динаміка розвитку. С. 204.

²⁸ Св. Далмат і Фавст. *Місіонар*. Львів. 1897. Ч. 4 (1 серпня). С. 60-62; Св. Далмат і Фавст. *Місіонар*. Львів. 1897. Ч. 5 (1 вересня). С. 76-79; Св. Далмат і Фавст. *Місіонар*. Львів. 1897. Ч. 6 (1 жовтня). С. 93-95.

²⁹ Вісті місіонарські. *Місіонар*. Жовква. 1898. Ч. 1 (1 травня). П. 4. С. 15.

подано приклад духовного життя для членів Братства згідно Правил, тим самим ці Правила впроваджуючи.

Правила св. Василя Великого для людей світських діяли до видання нових Статутів Третього Чину в 1955 р.

В 1953 р. на Генеральній Капітулі Василянського Чину в Римі, як написано: *«були зроблені перші спроби укласти Статут для III ЧСВВ, називаючи згуртування «Третім Чиним Святого Василя Великого»³⁰*. В 1955 р. «Статути Третього Чину Святого Василя Великого» в Римі були видані і затверджені³¹. Ті ж самі Статути були видані латинською мовою: *«Statuta Associationis Aggregatorum Ordinis S.ti Basilii Magni» (ad instar Tertii Ordinis)*, р. 19³².

У листі протоархимандрита о. Павла П. Миськіва, ЧСВВ, написаному в Римі 28 серпня 1955 р., яким проголошувалися Статути Третього Чину, сказано, що Генеральна Капітула 1953 р. *«на своїх нарадах узяла під увагу, щоб оновити колишні світлі традиції Василянського Чина, які з різних причин і лихоліть або призабулися або завмерли. Серед цих традицій була одна, щоб мати при своїх домах і церквах організації світських осіб, що змагаючи, згідно з своїм станом, до християнської досконалости були віддані Чиніві та його ідеалам. Ці організації створені на зразок Третіх Чинів, розвивалися головню в Галицькій Провінції Св. Спасителя, а по часті й в Закарпатській Св. О. Николая. Цю похвальну традицію згадана Генеральна Капітула не тільки вирішила відновити, але й включити до Конституції окремою постановою. Ця постанова за схваленням Апостольського Престола найшла своє місце у нових Конституціях під ч.278: «Нехай стараються мати вірних аґрегованих до нашого Чина згідно з нашою традицією, щоб і вони мали частку в привілеях і духовних допомогах нашого Чина. А Протоархимандрит буде чувати, щоб в аґрегуванні їх та проводі по всіх провінціях придержувалися того самого способу, щоб через те їхня спільнота була неначе наш третій Чин».*

Між іншим, постанова не лише поручає, щоб наш Чин організував при своїх домах прихильників Чина, які за свою прихильність, відданість і працю мали б участь у привілеях і духовних заслугах Чина, але, щоб організація цього Третього Чина була під однією кермою та мала свій спільний внутрішній устрій у залежності від Верховної Влади Чина. Щоб усе так було й діялося завжди, над цим повинен чувати сам Протоархимандрит ЧСВВ.

³⁰ Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. 1992. С. 6.

³¹ Статути Третього Чина Св. Василя Великого. Гроттаферрата: Вид-во оо. Василян. Рим: 1955. 23 с.

³² Statuta Associationis Aggregatorum Ordinis S-ti Basilii Magni (ad instar Tertii Ordinis), 1955. P.19.

Виконуючи цю постанову Генеральної Капітули та наших Конституцій, видаю оці статуту, провірені компетентними чинниками, для Третього Чина, щоб надати усім його клітинам один спільний напрям і, щоб усі місцеві товариства творили неначе одну спільну цілість і одну родину.

Передаючи до відома статуту, допорукаємо Впр. ОО. Протоігуменам поназначувати краєвих оо. Провідників, а ці назначать по наших домах відповідних оо. Провідників, які зуміли б і позасновувати і гідно попровадити такі товариства.

Підкреслити треба, що сила і справність нашого Третього Чина буде не в числі, а добірності його членів, які своїм взірцевим життям, своєю непохитною відданістю Чиніві та його ідеалам насправді заслуговували б на те багатство привілеїв та духовних ласк, що ним їх зо свого боку обділяє наш Чин.

Коли Впр. оо. Провідники докладуть старань, щоб члени нашого Третього Чина виконали ті завдання, що на них накладають статуту, то ми впевнені, що це вийде тільки на скріплення святої віри серед вірних, доручених нашій опіці, до їх тіснішого прив'язання до Апостольського Престола, до піднесення святости дуи, а теж і до розквіту апостольських діл і праць нашого Чина»³³.

Статуту Третього Чину в Римі були видані і затвержені в тому часі, коли в Україні УГКЦ після Львівського Псевдособору 1946 р. була заборонена і перебувала в підпіллі. Наразі невідомо, чи в Україні в підпіллі ці Статуту впроваджувались.

В 1960-1980-тих роках для допомоги підпільній УГКЦ відновлюється діяльність Третього Чину і Апостольства Молитви та засновуються нові осередки. Особлива заслуга в організації їх діяльності належить їх духовному провіднику владиці Якову Тимчуку, ЧСВВ. Відомо, що в Україні в період підпілля члени Третього Чину користувались Уставом III ЧСВВ, який зі спогадів підпільного протоігумена о. Дам'яна Богуна, ЧСВВ, був укладений о. Яковом Тимчуком, ЧСВВ (єпископ з 1976 р.)³⁴. Наразі невідомо, коли був укладений Устав, бо деякі його речення наводять на думку, що можливо він був укладений ще в мирний час.

На думку доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри всесвітньої історії Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

³³ Статуту Третього Чина Св. Василя Великого. 1955. С. 3-6.

³⁴ Устав III Чину Святого Василя Великого (часу підпілля)...; Дуткевич В. Промова на Академії Владики Якова Тимчука, ЧСВВ. URL:<http://www.buchacheparchy.org.ua/pro-vladyku-jakova-tymchuka.html>

О. С. Жерноклеєва в підпіллі користувались саме Уставом III ЧСВВ, враховуючи тогочасні реальні умови життя.

На даний час на Івано-Франківщині самою ранньою датою прийняття вірних владикою Яковом Тимчуком, ЧСВВ до Третього Чину є 1977 р. Владика Яків, ЧСВВ приймав вірних і священників УГКЦ до Третього Чину, організовував осередки Чину у багатьох містах і селах Галичини, вірогідно, в порозумінні з тогочасним протоігуменом Василянського Чину. Він також сам впроваджував Устав. Йому допомагали отці василіяни, духовні провідники Третього Чину і священники, що належали до Третього Чину, які допомагали владиці і в духовному проводі членів Чину на місцях. Допомагала впроваджувати Устав III ЧСВВ і с. Ореста Ольга Колюх, ЧСВВ, генеральна настоятелька Третього Чину в Івано-Франківську і області. В часі підпілля в структурі УГКЦ, можна сказати, діяла ще одна гілка Третього Чину – осередки Чину, закладені при домашніх церквах.

Після легалізації УГКЦ 1989 р. в Україні і відновлення легальної діяльності Василянського Чину св. Йосафата, осередки Третього Чину в Провінції Найсвятішого Спасителя були відновлені при монастирських церквах у Львові та Івано-Франківську і закладено новий осередок при монастирській церкві в Жовкві. Мирянський Чин після виходу УГКЦ з підпілля і на даний час має тільки дві гілки. Це священнича гілка та осередки Чину, заложені при монастирських церквах у Львові, Жовкві та Івано-Франківську.

Після проголошення Кодексу Канонів Східних Церков Папою Іваном Павлом II в 1990 р. для членів Третього Чину було укладено новий Статут - «Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого», схвалений на Генеральній Капітулі Василянського Чину, яка відбулася в Римі від 21 червня до 5 липня 1992 року³⁵.

У своєму духовному житті і діяльності сестри і брати Івано-Франківського осередку Чину керуються саме цим Статутом Мирянського Чину, переданий їм в 2005 р. ігуменом монастиря Царя Христа о. Володимиром Палчинським, ЧСВВ. Статут МЧСВВ впроваджувався духовними провідниками Мирянського Чину через відповідні духовні науки для членів Чину.

Питання єдиного Статуту для Мирянського Чину Святого Василя Великого розглядалось на декількох останніх Генеральних Капітулах Василянського Чину в Римі. На ім'я Протоархимандрита о. Генезія Віомара, ЧСВВ та делегатів Генеральної Капітули, яка відбулася в Римі з 11 по 30

³⁵ Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. 1992. 32с.

липня 2016 р. був надісланий 5 липня 2016 р. електронний лист настоятельки Івано-Франківського осередку Мирянського Чину с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ та її заступниці с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ з пропозиціями вирішення проблеми двох Статутів в Чині через оновлення Статуту МЧСВВ і згодом було отримано усну позитивну відповідь від протоігумена о. Йоана Школика, ЧСВВ.

Щодо питання оновлення Статуту в листі пропонувалось: *«Оновити Статут Мирянського ЧСВВ, доповнивши його розділами, які в ньому відсутні, розділами з Уставу III ЧСВВ. Наприклад, додати до Статуту МЧСВВ з Уставу III ЧСВВ розділи: покровителів; новіціят; обіти; обряди облечин, обітів і віднови обітів; вибору Управи; обов'язків настоятеля, заступника настоятеля, учителя, секретаря, скарбника і радних; загальні збори (місцеві); молитви (набоженства); щоденне правило церковне; покута; звільнення; диспензи; відпусти та ін., відповідно відкориговані»³⁶.*

15 липня 2017 р. на Всеукраїнському з'їзді Мирянського Чину, який відбувся в Івано-Франківську з нагоди 120-тої річниці з часу заснування Чину Праведним Митрополитом Андреем Шептицьким та 40-вої річниці від дня організованого в часі підпілля осередку Мирянського Чину в Івано-Франківську владиною Яковом Тимчуком, ЧСВВ, с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ представила присутнім Пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ. Було прийнято рішення обговорити подані Пропозиції в усіх осередках Чину і створити робочу групу для подальшого їх опрацювання. Настоятелям осередків були роздані примірники Пропозицій для ознайомлення і була домовленість про зустріч членів робочих груп весною 2018 р. задля обговорення Пропозицій і прийняття відповідних рішень.

Пропозиції до оновлення Статуту Мирянського ЧСВВ вносяться з таких документів: Апостольського післясинодального повчання Папи Івана Павла II Богопосвячене життя (*Vita consecrate*)³⁷; творів св. Василя Великого: Гомілії³⁸, Морально-аскетичні твори³⁹, Вибрані листи⁴⁰; Документів Другого Ватиканського Собору (1962-1965) - Декрету про апостолят мирян

³⁶ Електронний лист с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ та с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ делегатам Генеральної Капітули Василянського Чину в Римі. 5 липня 2016 р. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ.

³⁷ Апостольське післясинодальне повчання Папи Івана Павла II Богопосвячене життя (*Vita consecrate*). Переклад з італ. о. Порфірія Підручного, ЧСВВ. Львів: «Місіонер», 1997. П. 55, С. 76.

³⁸ Василій Великий. Гомілії. Пер. з давньогрецьк. Л. Звонської. Львів: Свічадо, 2006. 312 с.

³⁹ Василій Великий. Морально-аскетичні твори. Пер. з давньогрецьк. Л. Звонської. Львів: Свічадо, 2006. 380 с.

⁴⁰ Вибрані листи св. Василя Великого. Пер. з грецької мови о. С. Фединак, ЧСВВ. Нью-Йорк, Н.Й., З.Д.А.: Вид-во ОО. Василян, 1964. 216 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/7017/file.pdf>

Apostolikam actuositatem⁴¹; Катехизму Католицької Церкви⁴²; Катехизму Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха⁴³; Кодексу Канонічного Права - Codex Juris Canonici. Constitutio Apostolica Ioannis Pauli PP. II «*Sacrae disciplinae leges*», 25 Іануарії 1983⁴⁴; Кодексу Канонів Східних Церков⁴⁵; Канонів Партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви (Березень 2015)⁴⁶; Статуту Василянського Чину Святого Йосафата⁴⁷; Правил сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських (1912 р.)⁴⁸; Правил Св. отця н. Василя В. для людей світських (1932 р.)⁴⁹; Статутів Третього Чина Св. Василя Великого (1955 р.)⁵⁰; Уставу III Чину Святого Василя Великого (часу підпілля)⁵¹; Уставу III Чину Святого Василя Великого (1991 р.)⁵².

Також враховані усні пропозиції членів Ради МЧСВВ Івано-Франківського осередку: с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ (2007 р.)⁵³; с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ, с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ, с. Марії Надії Кирилюк, МЧСВВ, с. Анни Родіки Гатало, МЧСВВ та с. Анастасії Любові Березовської, МЧСВВ (2011 р.)⁵⁴; с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ (2017 р.)⁵⁵.

Внесення Пропозицій і подальша праця над оновленням Статуту Мирянського ЧСВВ дасть можливість в майбутньому мати єдиний оновлений Статут МЧСВВ для усіх членів Чину .

⁴¹ Декрет про апостолят мирян Apostolikam actuositatem. Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі. Переклад з лат. Український Католицький Університет. Львів: Свічадо, 2014. С. 227-252.

⁴² Катехизм Католицької Церкви. Львів: Місіонер, 2002. 772 с.

⁴³ Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. Львів, 2011. 336 с. + 64 іл.

⁴⁴ Codex Juris Canonici. Constitutio Apostolica Ioannis Pauli PP. II «*Sacrae disciplinae leges*», 25 Іануарії 1983. URL: http://www.vatican.va/archive/cod-iuris-canonici/latin/documents/cic_liberII_lt.html#TITULUS_V

⁴⁵ Кодекс Канонів Східних Церков проголошений Іваном Павлом II. Авторизований переклад: Й. Кобів. Канонічна комісія: Протоархимандрит о. І Патрило, о. С. Мудрий, о. К. Корчагін і о. Т. Галицький. Львів: Вид-во ОО. Василян, 1995. 472 с.

⁴⁶ Канони Партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви: Спецвипуск «Благовісника Верховного Архієпископа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви 2015 року». Березень 2015. URL: ugcc.tv/media/files/partykulyarne_pravo1.pdf

⁴⁷ Статут Василянського Чину Святого Йосафата: історія-правила-статут-додатки. Жовква: Місіонер, 2010. 368 с.

⁴⁸ Шептицький А. Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських. 1912. 32 с.

⁴⁹ Шептицький А. Правила Св. отця н. Василя В. для людей світських. 1932. 32с.

⁵⁰ Статут Третього Чина Св. Василя Великого. 1955. 23 с.

⁵¹ Устав III Чину Святого Василя Великого (часу підпілля).

⁵² Устав III Чину Святого Василя Великого. Крехів, 1991. 40 с.

⁵³ Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ членів Ради МЧСВВ Івано-Франківського осередку с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ. 2007 р.

⁵⁴ Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ членів Ради МЧСВВ Івано-Франківського осередку: с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ, с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ, с. Марії Надії Кирилюк, МЧСВВ, с. Анни Родіки Гатало, МЧСВВ та с. Анастасії Любові Березовської, МЧСВВ. 2011 р.

⁵⁵ Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ. 2017 р.

Висновки: Отже, в статті проведені дослідження, які стосуються історико-канонічного розвитку Мирянського Чину Святого Василя Великого, заснованого в УГКЦ в часі Добромильської реформи Василянського Чину в 1897 р. на теренах Перемиської, Львівської та Станіславівської єпархій Праведним митрополитом Андреем Шептицьким.

Автором, зокрема, зроблена спроба зібрати відомості, які стосуються історико-канонічного розвитку всіх Статутів Мирянського ЧСВВ з часу заснування Чину до наших днів: «Правил сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських» (1912 р., друге видання), «Статутів Третього Чину Святого Василя Великого» (1955 р.), Уставу III ЧСВВ (часу підпілля) та Статуту Мирянського Чину Святого Василя Великого» (1992 р.), укладеного для членів Чину після проголошення в 1990 р. Кодексу Канонів Східних Церков Папою Іваном Павлом II.

В статті також проведені дослідження гілок Мирянського ЧСВВ. Заложений Мирянський ЧСВВ ігуменом монастиря св. Онуфрія у Львові о. Андреем Шептицьким, ЧСВВ, який в тому часі мав назву Братство закону св. Василя Великого, мав чотири гілки:

1. Монаші спільноти Третього Чину.
2. Братства заложені при монастирських церквах.
3. Братства заложені при світських парафіяльних церквах.
4. Священича гілка.

В часі підпілля УГКЦ (1946-1989 рр.) діяла ще одна гілка Чину – осередки, закладені при домашніх церквах.

Після легалізації в Україні УГКЦ в 1989 р. осередки Третього Чину в Провінції Найсвятішого Спасителя були відновлені при монастирських церквах у Львові та Івано-Франківську і закладено новий осередок при монастирській церкві в Жовкві. Мирянський Чин після виходу УГКЦ з підпілля і на даний час має тільки дві гілки. Це священича гілка та осередки Чину, заложені при монастирських церквах у Львові, Жовкві та Івано-Франківську.

В статті розглянуті також пропозиції до оновлення Статуту Мирянського ЧСВВ, які вносяться з причини наявності двох Статутів, згідно яких провадять своє духовне життя понад 500 сестер і братів Чину в Провінції Найсвятішого Спасителя в Україні – Уставу III (Третього) ЧСВВ, укладеного владикою Яковом Тимчуком, ЧСВВ в часі підпілля УГКЦ і Статуту Мирянського ЧСВВ. В статті подається перелік документів Церкви, з яких вносяться пропозиції, щоби мати єдиний оновлений Статут для всіх членів Чину. Затверджений єдиний оновлений універсальний Статут

Мирянського ЧСВВ сприятиме успішному розвитку Чину в Україні і поза її межами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апостольське післясинодальне повчання Папи Івана Павла II Богопосвячене життя (*Vita consecrate*)/Переклад з італ. о. Порфірія Підручного, ЧСВВ. Львів: Місіонер, 1997. 155 с.
2. Василій Великий. Гомілії / Пер. з давньогрецьк. Л. Звонської. Львів: Свічадо, 2006. 312 с.
3. Василій Великий. Морально-аскетичні твори / Пер. з давньогрецьк. Л. Звонської. Львів: Свічадо, 2006. 380 с.
4. Вибрані листи св. Василя Великого. Пер. з грецької мови о. С. Фединяк, ЧСВВ. Нью-Йорк, Н.Й., З.Д.А.: Вид-во ОО. Василян, 1964. 216 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/7017/file.pdf>
5. Вісті місіонарські. Місіонар. Жовква. 1898. Ч. 1 (1 травня). С. 14-15.
6. Голомідова М. Заснування Мирянського Чину Святого Василя Великого в УГКЦ Митрополитом Андреем Шептицьким та віднова його діяльності в підпіллі в Галичині: на прикладі осередку МЧСВВ у Івано-Франківську / С. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Збірник наукових праць. Богослов'я. Гол. Ред. Р. А. Горбань. Вип. 9: до 70-тих роковин Львівського псевдо-собору. Івано-Франківськ: ІФБУ, 2016. С. 194-211.
7. Голомідова М. Мирянський Чин Святого Василя Великого - динаміка розвитку / С. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. Науковий журнал з проблем Карпатознавства Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника «Карпати: людина, етнос, цивілізація». Головний редактор М. Кугутяк. Відповідальні редактори Світлана Боян – Гладка, Лілія Богачевська. Матеріали міжнародної наукової конференції «Гошівська обитель у духовному і культурно-історичному житті України: феномен українського греко-католицького чернецтва. До 400-річчя Чину Святого Василя Великого (5-6 жовтня 2017 р.)». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2017-2018. Вип. 7-8. С. 201-220.
8. Декрет про апостолят мирян *Apostolicam actuositatem*. Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі. Переклад з лат. Український Католицький Університет. Львів: Свічадо, 2014. С. 227-252.
9. Дуткевич В. Промова на Академії Владики Якова Тимчука, ЧСВВ. URL: <http://www.buchacheparchy.org.ua/pro-vladyku-jakova-tymchuka.html>
10. Електронний лист о. Порфірія Підручного, ЧСВВ до с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ по питанню мовного виправлення «Правил Св. отця н. Василя В. для людей світських», 3-тє видання, 1932 р. та щодо видання Статутів Третього Чину в 1955 р. в Римі. Рим, 17 травня 2016 р. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ.
11. Електронний лист с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ та с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ делегатам Генеральної Капітули Василянського Чину в Римі. Рим, 5 липня 2016 р. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ.
12. Жерноклеєв О. Третій чин. Миряни в католицьких чернечих спільнотах: нариси історії / Олег Жерноклеєв. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. 232 с.
13. Записні книжки, щоденник Шептицького А. // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 358. Оп.1. Спр. 28. 270 арк.

14. Інтерв'ю з владикою Софроном Дмитерко, ЧСВВ від 26 листопада 1993 р. м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю'ер: д-р Борис Гудзяк. Архів Інституту історії Церкви Українського католицького університету у Львові, П-1-1-419.3.
15. Канони Партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви: Спецвипуск «Благовісника Верховного Архiepіскопа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви 2015 року». Березень 2015. URL: ugcc.tv/media/files/partykulyarne_pravo1.pdf
16. Катехизм Католицької Церкви. Львів: Місіонер, 2002. 772 с.
17. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. Львів, 2011. 336 с. + 64 іл.
18. Кодекс Канонів Східних Церков проголошений Іваном Павлом II. Авторизований переклад: Й. Кобів. Канонічна комісія: Протоархимандрит о. І. Патрило, о. С. Мудрий, о. К. Корчагін і о. Т. Галицький. Львів: Вид-во ОО. Василян, 1995. 472 с.
19. Невстановлена особа. Роз'яснення правил ЧСВВ. «Правила (братства) Закону св. Василя В. для світських людей». Кін. XIX ст. Рукопис з доповненнями Ю. Дація (приписки олівцем). Матеріали з архіву о. Юліана Дація, Протоархимандрита ЧСВВ, Настоятеля Кристинопільського монастиря. Львівська національна бібліотека ім. В. Стефаника. Ф. 3 (МВ), 851/19. 1 зш., 14 арк.
20. Поспішій В. Східне Католицьке Церковне право / Віктор Поспішій. Львів: Свічадо, 1997. 613 с.
21. Св. Далмат і Фавст. Місіонар. Львів. 1897. Ч. 4 (1 серпня). С. 60-62.
22. Св. Далмат і Фавст. Місіонар. Львів. 1897. Ч. 5 (1 вересня). С. 76-79.
23. Св. Далмат і Фавст. Місіонар. Львів. 1897. Ч. 6 (1 жовтня). С. 93-95.
24. Списки членів релігійного товариства «Братство закона св. Василя Великого» // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 684. Оп.1. Спр. 2606. 17 арк.
25. Статут Василянського Чину Святого Йосафата: історія-правила-статут-додатки. Жовква: Місіонер, 2010. 368 с.
26. Статути Третього Чина Св. Василя Великого. Гроттаферрата: Вид-во оо. Василян. Рим: 1955. 23 с.
27. Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. Рим: При Генеральній Курії ОО. Василян, 1992. 32с.
28. Стрий: від витоків до сучасності. Частина 3. URL: <http://www.stryi.com.ua> > Історія > Загальна історія міста
29. Треті чини. Місіонар. Львів. 1913. Лист 9 (вересень). С. 246-252.
30. Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ членів Ради МЧСВВ Івано-Франківського осередку с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ. 2007.
31. Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ членів Ради МЧСВВ Івано-Франківського осередку: с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ, с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ, с. Марії Надії Кирилук, МЧСВВ, с. Анни Родіки Гатало, МЧСВВ та с. Анастасії Любові Березовської, МЧСВВ. 2011.
32. Усні пропозиції до оновлення Статуту МЧСВВ с. Марії Галини Печіль, МЧСВВ та с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ. 2017.
33. Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих.

Фотокопія рукопису Уставу III ЧСВВ (часу підпілля) с. Єлизавети Розалії Струк, III ЧСВВ. Архів с. Християни Марії Голомідової, МЧСВВ.

34. Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. Крехів, 1991. 40 с.

35. Хроніка монастиря св. Онуфрія у Львові, 1903 – 1917 рр. // Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 684. Оп.1. Спр. 2195. 179 арк.

36. Шептицький А. Правила сьв. Отця Н. Василя В. для людей мірських. Уложив о. Андрей Шептицький, ЧСВВ. Жовква: Печатня оо. Василян. 1912. 32 с.

37. Шептицький А. Правила Св. отця н. Василя В. для людей світських. Уложив о. Андрей Шептицький, ЧСВВ. Жовква: Вид-во ЧСВВ. 1932. 32с.

38. Codex Juris Canonici. Constitutio Apostolica Ioannis Pauli PP. II «Sacrae disciplinae leges», 25 Ianuarii 1983. URL: http://www.vatican.va/archive/cod-iuris-canonici/latin/documents/cic_liberII_lt.html#TITULUS_V

39. Statuta Associationis Aggregatorum Ordinis S-ti Basilii Magni (ad instar Tertii Ordinis), 1955. P.19.

REFERENCES

1. Apostol's'ke pisljasynodal'ne povchannja Papy Ivana Pavla II Bogoposvjachene zhyttja (Vita consecrate)/Pereklad z ital. o. Porfirija Pidruchnogo, ChSVV. L'viv: Misioner, 1997. 155 s.
2. Vasylij Velykyj. Gomiliji / Per. z davn'ogrec'k. L. Zvons'koji. L'viv: Svichado, 2006. 312 s.
3. Vasylij Velykyj. Moral'no-asketychni tvory / Per. z davn'ogrec'k. L. Zvons'koji. L'viv: Svichado, 2006. 380 s.
4. Vybrani lysty sv. Vasylija Velykogo. Per. z grec'koji movy o. S. Fedynjak, ChSVV. N'ju-Jork, N.J., Z.D.A.: Vyd-vo OO. Vasylijan, 1964. 216 s. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/7017/file.pdf>
5. Visti misionars'ki. Misionar. Zhovkva. 1898. Ch. 1 (1 travnja). С. 14-15.
6. Golomidova M. Zasnuvannja Myrjans'kogo Chynu Svjatogo Vasylija Velykogo v UGKC Mytropolym Andrejem Sheptyc'kym ta vidnova jogo dijalnosti v pidpilli v Galychyni: na prykladi osередku MChSVV u Ivano-Frankivs'ku / S. Hrustyjana Marija Golomidova, MChSVV. Naukovyj visnyk Ivano-Frankivs'kogo bogoslovs'kogo universytetu UGKC «Dobryj Pastyr». Zbirnyk naukovyh prac'. Bogoslov'ja. Gol. Red. R. A. Gorban'. Vyp. 9: do 70-tyh rokovyn L'vivs'kogo psevdo-soboru. Ivano-Frankivs'k: IFBU, 2016. S. 194-211.
7. Golomidova M. Myrjans'kyj Chyn Svjatogo Vasylija Velykogo - dynamika rozvytku / S. Hrustyjana Marija Golomidova, MChSVV. Naukovyj zhurnal z problem Karpatoznastva Prykarpats'kogo Nacional'nogo universytetu imeni Vasylija Stefanyka «Karpaty: ljudyna, etnos, cyvilizacija». Golovnyj redaktor M. Kugutjak. Vidpovidal'ni redaktory Svitlana Bojan – Gladka, Lilija Bogachevs'ka. Materialy mizhnarodnoji naukovoji konferenciji «Goshivs'ka obytel' u duhovnomu i kul'turno-istorychnomu zhytti Ukrajiny: fenomen ukrajins'kogo greko-katolyc'kogo chernectva. Do 400-richchja Chynu Svjatogo Vasylija Velykogo (5-6 zhovtnja 2017 r.). Ivano-Frankivs'k: PNU im. V. Stefanyka, 2017-2018. Vyp. 7-8. S. 201-220.
8. Dekret pro apostoljat myrjan Apostolikam actuositatem. Dokumenty Drugogo Vatykans'kogo Soboru (1962-1965): Konstytuciji, dekreti, deklaraciji. Komentari. Pereklad z lat. Ukrajins'kyj Katolyc'kyj Universytet. L'viv: Svichado, 2014. С. 227-252.

9. Dutkevych V. Promova na Akademiji Vladyky Jakova Tymchuka, ChSVV. URL: <http://www.buchacheparchy.org.ua/pro-vladyku-jakova-tymchuka.html>
10. Elektronnyj lyst o. Porfyrija Pidruchnogo, ChSVV do s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV po pytannju movnogo vypravlennja «Pravyl Sv. otcja n. Vasylija V. dlja ljudej svits'kyh», 3-tje vydannja, 1932 r. ta schodo vydannja Statutiv Tret'ogo Chynu v 1955 r. v Rymi. Rym, 17 travnja 2016 r. Arhiv s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV.
11. Elektronnyj lyst s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV ta s. Mariji Galyny Pechil', MChSVV delegatam General'noji Kapitulj Vasylijans'kogo Chynu v Rymi. 5 lypnja 2016 r. Arhiv s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV.
12. Zhernokljejev O. Tretij chyn. Myrjany v katolyc'kyh chernechych spil'notah: narysy istoriji / Oleg Zhernokljejev. Ivano-Frankivs'k: Foliant, 2014. 232 s.
13. Zapysni knyzhky, schodennyk Sheptyc'kogo A. // Central'nyj derzhavnyj istorychnyj arhiv Ukrajinj, m. L'viv. F. 358. Op.1. Spr. 28. 270 ark.
14. Interv'ju z vladykoju Sofronom Dmyterko, ChSVV vid 26 lystopada 1993 r. m. Ivano-Frankivs'k. Intervju'er: d-r Borys Gudzjak. Arhiv Instytutu istoriji Cerkvy Ukrajin'skogo katolyc'kkogo universytetu u L'vovi, P-1-1-419.3.
15. Kanony Partykuljarnogo prava Ukrajin'skoho Greko-Katolyc'koho Cerkvy: Specvypusk «Blagovisnyka Verhovnogo Arhyjepyskopa Kyjevo-Galyc'kogo Ukrajin'skoho Greko-Katolyc'koho Cerkvy 2015 roku». Berezen' 2015. URL: ugcc.tv/media/files/partykulyarne_pravo1.pdf
16. Katehizm Katolyc'koho Cerkvy. L'viv: Misioner, 2002. 772 s.
17. Katehizm Ukrajin'skoho Greko-Katolyc'koho Cerkvy: Hrystos – nasha Pasha. L'viv, 2011. 336 s. + 64 il.
18. Kodeks kanoniv Shidnyh Cerkov progoloshenyj Ivanom Pavlom II. Avtoryzovanyj pereklad: J. Kobiv. Kanonichna komisija: Protoarhymandryt o. I Patrylo, o. S. Mudryj, o. K. Korchagin i o. T. Galyc'kyj. L'viv: Vyd-vo OO. Vasylijan, 1995. 472 s.
19. Nevstanovlena osoba. Roz'jasnennja pravyl ChSVV. «Pravyla (bratstva) Zakonu sv. Vasylija V. dlja svits'kyh ljudej». Kin. XIX st. Rukopys z dopovnennjamy Ju. Dacija (prypysky olivcem). Materialy z arhivu o. Juliana Dacija, Protoarhymandryta ChSVV, Nastojatelja Krystynopil's'koho monastyrja. L'viv'ska nacional'na biblioteka im. V. Stefanyka. F. 3 (MV), 851/19. 1 zsh. 14 ark.
20. Pospishil V. Shidne Katolyc'ke Cerkovne pravo / Viktor Pospishil. L'viv: Svichado, 1997. 613 s.
21. Sv. Dalmat i Favst. Misionar. L'viv. 1897. Ch. 4 (1 serpnja). S. 60-62.
22. Sv. Dalmat i Favst. Misionar. L'viv. 1897. Ch. 5 (1 veresnja). S. 76-79.
23. Sv. Dalmat i Favst. Misionar. L'viv. 1897. Ch. 6 (1 zhovtnja). S. 93-95.
24. Spysky chleniv religijnogo tovarystva «Bratstvo zakona sv. Vasylija Velykoho» // Central'nyj derzhavnyj istorychnyj arhiv Ukrajinj, m. L'viv. F. 684. Op.1. Spr. 2606. 17 ark.
25. Statut Vasylijans'kogo Chynu Svjatogo Josafata: istorija-pravyla-statut-dodatky. Zhovkva: Misioner, 2010. 368 s.
26. Statuty Tret'ogo Chyna Sv. Vasylija Velykoho. Grottaferrata: Vyd-vo oo. Vasylijan. Rym: 1955. 23 s.
27. Statut Myrjans'kogo Chynu Svjatogo Vasylija Velykoho. Rym: Pry General'nij Kuriji OO. Vasylijan, 1992. 32s.

28. Stryj: vid vytokiv do suchasnosti. Chastyna 3. URL: <http://www.stryi.com.ua> > Istorija > Zagal'na istorija mista
29. Treti chynu. Misionar. L'viv. 1913. Ch. 9 (veresen'). S. 246-252.
30. Usni propozyciji do onovlennja Statutu MChSVV chleniv Rady MChSVV Ivano-Frankivs'kogo osередku s. Mariji Galyny Pechil', MChSVV ta s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV. 2007.
31. Usni propozyciji do onovlennja Statutu MChSVV chleniv Rady MChSVV Ivano-Frankivs'kogo osередku: s. Mariji Galyny Pechil', MChSVV, s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV, s. Mariji Nadiji Kyryljuk, MChSVV, s. Anny Rodiky Gatalo, MChSVV ta s. Anastasiji Ljubovi Berezovs'koji, MChSVV. 2011.
32. Usni propozyciji do onovlennja Statutu MChSVV s. Mariji Galyny Pechil', MChSVV ta s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV. 2017.
33. Ustav III Chynu Svjatogo Vasylija Velykogo. Na bil'shu Bozhu slavu i chest' Presvjatoji Bogorodyci, Svjatogo Josyfa Obruchnyka, Svjatogo Vasylija Velykogo, Svjatogo Svjaschenomuchenyka Josafata, Svjatogo Angela Horonytelja, Svjatoji Mokryny i vsih Svjatyh. Fotokopija rukopysu Ustavu III ChSVV (chasu pidpillja) s. Jelyzavety Rozaliji Struk, III ChSVV. Arhiv s. Hrystyjany Mariji Golomidovoji, MChSVV.
34. Ustav III Chynu Svjatogo Vasylija Velykogo. Na bil'shu Bozhu slavu i chest' Presvjatoji Bogorodyci, Svjatogo Josyfa Obruchnyka, Svjatogo Vasylija Velykogo, Svjatogo Svjaschenomuchenyka Josafata, Svjatogo Angela Horonytelja, Svjatoji Mokryny i vsih Svjatyh. Krehiv, 1991. 40 s.
35. Hronika monastyrja sv. Onufrija u L'vovi, 1903 – 1917 rr. // Central'nyj derzhavnyj istorychnyj arhiv Ukrainy, m. L'viv. F. 684. Op.1. Spr. 2195. 179 ark.
36. Sheptyc'kyj A. Pravyla s'v. Otcja N. Vasylija V. dlja ljudej mirskyh. Ulozhyv o. Andrej Sheptyc'kyj, ChSVV. Zhovkva: Pечатnja oo. Vasylijan. 1912. 32 s.
37. Sheptyc'kyj A. Pravyla Sv. otcja n. Vasylija V. dlja ljudej svits'kyh. Ulozhyv o. Andrej Sheptyc'kyj, ChSVV. Zhovkva: Vyd-vo ChSVV. 1932. 32s.
38. Codex Juris Canonici. Constitutio Apostolica Ioannis Pauli PP. II « Sacrae disciplinae leges», 25 Ianuarii 1983. URL: http://www.vatican.va/archive/cod-iuris-canonici/latin/documents/cic_liberII_lt.html#TITULUS_V
39. Statuta Associationis Aggregatorum Ordinis S-ti Basilii Magni (ad instar Tertii Ordinis), 1955. P.19.

Дата надходження до редакції: 24.12. 2018